

ДИРЕКТИВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ 2009/24/ЄС**від 23 квітня 2009 року****про правову охорону комп'ютерних програм****(Кодифікована версія)****(Текст стосується ЄЄП)**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ І РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про заснування Європейського Співтовариства, зокрема його статтю 95,

Беручи до уваги пропозицію Комісії,

Беручи до уваги висновок Європейського економічно-соціального комітету ⁽¹⁾,

Діючи згідно з процедурою, встановленою у статті 251 Договору ⁽²⁾,

Оскільки:

- (1) До змісту Директиви Ради 91/250/ЄЕС від 14 травня 1991 року про правову охорону комп'ютерних програм ⁽³⁾ були внесені зміни ⁽⁴⁾. З міркувань ясності та раціональності зазначену директиву необхідно кодифікувати.
- (2) Розроблення комп'ютерних програм вимагає інвестування значних людських, технічних і фінансових ресурсів, у той час як комп'ютерні програми можна скопіювати за суму, що відповідає незначній частині витрат, потрібних для їх самостійного розроблення.
- (3) Комп'ютерні програми відіграють дедалі важливішу роль у широкому спектрі галузей, і, відповідно, технологію комп'ютерних програм можна вважати такою, що має фундаментальне значення для промислового розвитку Співтовариства.
- (4) Деякі відмінності у правовій охороні комп'ютерних програм, передбаченій законодавством держав-членів, мають безпосередній і негативний вплив на функціонування внутрішнього ринку комп'ютерних програм.
- (5) Потрібно усунути існуючі розбіжності, що мають такі наслідки, та запобігти виникненню нових, у той час як розбіжності, що не мають суттєвого негативного впливу на функціонування внутрішнього ринку, не потребують усунення чи запобігання.
- (6) Відповідно, правові рамки Співтовариства щодо охорони комп'ютерних програм можуть, насамперед, бути обмежені встановленням того, що держави-члени мають забезпечувати охорону комп'ютерних програм як літературних творів відповідно до законодавства про авторське право, а також встановленням того, хто і що має підлягати охороні, виключних прав, на які охоронювані особи повинні мати можливість покладатися, щоб дозволяти або забороняти певні дії, та строку дії такої охорони.
- (7) Для цілей цієї Директиви термін «комп'ютерна програма» включає програми в будь-якій формі, у тому числі ті, що вбудовані в апаратні засоби. Цей термін також охоплює підготовчі проектні роботи, результатом яких є розроблення комп'ютерної програми, за умови, що характер підготовчих робіт є таким, що комп'ютерна програма може бути їх результатом на більш пізній стадії.
- (8) Щодо критеріїв, які належить застосовувати для визначення того, чи є комп'ютерна програма оригінальним твором, не застосовують жодних тестів якісних або естетичних властивостей програми.

- (9) Співтовариство повністю готове сприяти міжнародній стандартизації.
- (10) Функція комп'ютерної програми полягає в обміні даними та спільній роботі з іншими компонентами комп'ютерної системи та користувачами, і для цієї цілі необхідні логічні та, у відповідних випадках, фізичні взаємозв'язок та взаємодія, щоб дозволити всім елементам програмного та апаратного забезпечення працювати з іншим програмним та апаратним забезпеченням та з користувачами всіма способами, для яких вони призначені. Частини програми, які забезпечують такі взаємозв'язок і взаємодію між елементами програмного та апаратного забезпечення, зазвичай називають «інтерфейсами». Такі функціональні взаємозв'язок і взаємодія загалом відомі як «інтероперабельність»; таку інтероперабельність можна визначити як здатність обмінюватися інформацією та взаємно використовувати інформацію, щодо якої відбувся обмін.
- (11) Для уникнення сумнівів необхідно уточнити, що охороні підлягає лише вираження комп'ютерної програми і що ідеї та принципи, які лежать в основі будь-якого елемента програми, у тому числі ті, що лежать в основі її інтерфейсів, не охороняються авторським правом відповідно до цієї Директиви. Відповідно до цього принципу авторського права, тією мірою, якою логіка, алгоритми та мови програмування основані на ідеях і принципах, такі ідеї та принципи не охороняються відповідно до цієї Директиви. Відповідно до законодавства та прецедентного права держав-членів і міжнародних конвенцій з авторського права вираження таких ідей і принципів підлягає охороні авторським правом.
- (12) Для цілей цієї Директиви термін «надання в прокат» означає надання для використання комп'ютерної програми або її копії на обмежений період часу та для цілей отримання прибутку. Цей термін не включає публічну позичку, яка, відповідно, залишається поза сферою застосування цієї Директиви.
- (13) Виключні права автора запобігати несанкціонованому відтворенню свого твору мають бути предметом обмеженого винятку у випадку комп'ютерної програми, щоб дозволити відтворення, технічно необхідне для використання такої програми законним набувачем. Це означає, що дії із завантаження та виконання, необхідні для використання копії програми, отриманої на законних підставах, та дії з виправлення помилок не можуть бути заборонені договором. За відсутності спеціальних договірних положень, у тому числі у випадках, коли копію програми було продано, будь-яку іншу дію, необхідну для використання такої копії програми, може виконувати законний набувач такої копії відповідно до її цільового призначення.
- (14) Особі, яка має право на використання комп'ютерної програми, не слід перешкоджати вчиняти дії, необхідні для спостереження, вивчення або тестування функціонування програми, за умови, що такі дії не порушують авторського права на таку програму.
- (15) Несанкціоновані відтворення, переклад, адаптація або трансформація форми коду, в якій копію комп'ютерної програми було надано, становить порушення виключних прав автора. Тим не менше, можуть існувати обставини, коли таке відтворення коду та переклад його форми є абсолютно необхідними для отримання необхідної інформації для досягнення інтероперабельності незалежно створеної програми з іншими програмами. Тому необхідно вважати, що лише за таких обмежених обставин виконання дій із відтворення та перекладу особою, яка має право на використання копії програми, або від її імені є законним і відповідає добросовісній практиці, а тому повинне вважатися таким, що не потребує дозволу правоволодільця. Ціль цього винятку полягає в тому, щоб уможливити з'єднання всіх компонентів комп'ютерної системи, у тому числі компонентів різних виробників, щоб вони могли працювати разом. Такий виняток із виключних прав автора не можна використовувати у спосіб, що завдає шкоди законним інтересам правоволодільця або суперечить нормальній експлуатації програми.
- (16) Охорона комп'ютерних програм відповідно до законодавства про авторське право не повинна обмежувати застосування, у відповідних випадках, інших форм охорони. Проте будь-які положення договорів, що суперечать положенням цієї Директиви, встановленим

щодо декомпіляції, або виняткам, передбаченим цією Директивою щодо створення резервної копії або спостереження, вивчення чи тестування функціонування програми, мають бути недійсними.

- (17) Положення цієї Директиви не обмежують застосування правил конкуренції відповідно до статей 81 та 82 Договору, якщо постачальник із домінуючим положенням відмовляється надати інформацію, необхідну для цілей інтеперабельності, визначеної в цій Директиві.
 - (18) Положення цієї Директиви не мають обмежувати спеціальних вимог права Співтовариства, які вже було введено в дію щодо опублікування інтерфейсів у секторі телекомунікацій, або рішень Ради щодо стандартизації у сфері інформаційних технологій і телекомунікацій.
 - (19) Ця Директива не впливає на відступи, передбачені національним законодавством відповідно до Бернської конвенції щодо питань, не охоплених цією Директивою.
 - (20) Ця Директива не повинна обмежувати зобов'язання держав-членів щодо строків транспонування до національного права директив, зазначених у частині В додатка I,
- УХВАЛИЛИ ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

Стаття 1

Об'єкт охорони

1. Відповідно до положень цієї Директиви держави-члени охороняють комп'ютерні програми авторським правом як літературні твори в розумінні Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів. Для цілей цієї Директиви термін «комп'ютерні програми» включає підготовчі проєктні матеріали.
2. Охорона відповідно до цієї Директиви поширюється на будь-яку форму вираження комп'ютерної програми. Ідеї та принципи, що лежать в основі будь-якого елемента комп'ютерної програми, у тому числі ті, що лежать в основі її інтерфейсів, не охороняються авторським правом відповідно до цієї Директиви.
3. Комп'ютерна програма підлягає охороні, якщо вона є оригінальною у тому сенсі, що вона є власним інтелектуальним творінням автора. Жодні інші критерії не застосовуються для визначення її прийнятності для охорони.
4. Положення цієї Директиви застосовуються також до програм, створених до 1 січня 1993 року, без обмеження будь-яких актів і прав, укладених чи набутих до зазначеної дати відповідно.

Стаття 2

Авторство комп'ютерних програм

1. Автором комп'ютерної програми є фізична особа або група фізичних осіб, які створили таку програму, або, якщо це дозволено законодавством держави-члена, юридична особа, призначена правоволодільцем відповідно до законодавства такої держави-члена.
Якщо законодавством держави-члена визнані колективні твори, особа, яку за законодавством такої держави-члена вважають такою, що створила твір, вважають його автором.
2. Група фізичних осіб, яка створила комп'ютерну програму, спільно володіє виключними правами на неї.
3. Якщо комп'ютерну програму створено працівником під час виконання своїх обов'язків або за дорученням свого працедавця, виключно працедавець має право реалізовувати всі економічні права на створену таким чином програму, якщо договором не передбачено інше.

Стаття 3

Бенефіціари охорони

Охорону надають усім фізичним чи юридичним особам, що мають право на таку охорону відповідно до національного законодавства про авторське право, застосовного до літературних творів.

Стаття 4

Обмежені дії

1. З урахуванням положень статей 5 та 6 виключні права правоволодільця у розумінні статті 2 включають право здійснювати або дозволяти:

- (a) постійне або тимчасове повне або часткове відтворення комп'ютерної програми будь-якими засобами та в будь-якій формі; якщо завантаження, демонстрування, виконання, передавання або зберігання комп'ютерної програми зумовлюють необхідність такого відтворення, такі дії повинні бути дозволені правоволодільцем;
- (b) переклад, адаптацію, компонування та будь-яку іншу зміну комп'ютерної програми та відтворення її результатів без обмеження прав особи, яка змінює програму;
- (c) будь-яку форму публічного розповсюдження, у тому числі надання в прокат, оригінальної комп'ютерної програми або її копій.

2. Перший продаж у Співтоваристві копії програми правоволодільцем або за його згодою вичерпує право на розповсюдження в межах Співтовариства такої копії, за винятком права контролювати подальше надання в прокат програми або її копії.

Стаття 5

Винятки щодо обмежених дій

1. За відсутності спеціальних положень у договорі дії, зазначені в пунктах (a) та (b) статті 4(1), не потребують дозволу правоволодільця, якщо вони необхідні для використання комп'ютерної програми законним набувачем відповідно до його цільового призначення, у тому числі для виправлення помилок.

2. Договір не може перешкоджати створенню резервної копії особою, яка має право на використання комп'ютерної програми, якщо це необхідно для такого використання.

3. Особа, яка має право на використання копії комп'ютерної програми, повинна мати право без дозволу правоволодільця спостерігати, вивчати або тестувати функціонування програми, щоб визначити ідеї та принципи, що лежать в основі будь-якого елемента програми, якщо вона робить це під час виконання будь-яких дій із завантаження, демонстрування, виконання, передавання або зберігання програми, на що вона має право.

Стаття 6

Декомпіляція

1. Дозвіл правоволодільця не вимагається, якщо відтворення коду та переклад його форми в розумінні пунктів (a) та (b) статті 4(1) є абсолютно необхідними для отримання інформації, необхідної для досягнення інтероперабельності незалежно створеної комп'ютерної програми разом з іншими програмами в разі дотримання зазначених нижче умов:

- (a) такі дії вчинені ліцензіатом або іншою особою, що має право на використання копії програми, або від їхнього імені уповноваженою на те особою;
- (b) інформація, необхідна для досягнення інтероперабельності, раніше не була легкодоступною для осіб, згаданих у пункті (a); та

- (с) такі дії обмежені частинами оригінальної програми, які необхідні для досягнення інтероперабельності.
2. Положення параграфа 1 не дозволяють інформацію, отриману у зв'язку з їх застосуванням:
- (а) використовувати для інших цілей, ніж досягнення інтероперабельності самостійно створеної комп'ютерної програми;
 - (б) надавати іншим особам, крім випадків, коли це необхідно для цілей інтероперабельності незалежно створеної комп'ютерної програми; або
 - (с) використовувати для розроблення, виробництва або реалізації комп'ютерної програми, суттєво подібної за своїм вираженням, або для будь-якої іншої дії, що порушує авторське право.
3. Відповідно до положень Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів положення цієї статті не можна тлумачити таким чином, щоб дозволяти використання її застосування у спосіб, що не виправдано завдає шкоди законним інтересам праволодильця або суперечить нормальній експлуатації комп'ютерної програми.

Стаття 7

Спеціальні заходи охорони

1. Без обмеження положень статей 4, 5 та 6, держави-члени повинні передбачити, відповідно до свого національного законодавства, належні засоби правового захисту проти особи, яка вчиняє будь-яку із зазначених нижче дій:
- (а) будь-яка дія зі введення в обіг копії комп'ютерної програми, якщо відомо або існують підстави вважати, що вона є копією, що порушує авторське право;
 - (б) володіння, для комерційних цілей, копією комп'ютерної програми, знаючи або маючи підстави вважати, що вона є копією, що порушує авторське право;
 - (с) будь-яка дія зі введення в обіг або володіння для комерційних цілей будь-яких(-ми) засобів(-ами), єдиним цільовим призначенням яких є сприяння несанкціонованому вилученню або обходу будь-якого технічного пристрою, який міг бути застосований для охорони комп'ютерної програми.
2. Будь-яка копія комп'ютерної програми, що порушує авторське право, підлягає вилученню відповідно до законодавства відповідної держави-члена.
3. Держави-члени можуть передбачити арешт будь-яких засобів, згаданих у пункті (с) параграфа 1.

Стаття 8

Продовження застосування інших правових положень

Положення цієї Директиви не обмежують будь-яких інших правових положень, як-то положень щодо патентних прав, торговельних марок, недобросовісної конкуренції, комерційної таємниці, охорони напівпровідникових виробів або договірних прав.

Будь-які положення договорів, які суперечать статті 6 або виняткам, передбаченим у статті 5(2) та (3), є недійсними.

Стаття 9

Комунікація

Держави-члени передають Комісії тексти положень національного права, ухвалені у сфері регулювання цієї Директиви.

Стаття 10

Скасування

Директиву 91/250/ЄЕС зі змінами, внесеними директивою, зазначеною в частині А додатка І, скасувати, без обмеження зобов'язань держав-членів щодо строків транспозиції до національного права директив, визначених у частині В додатка І.

Покликання на скасовану Директиву необхідно тлумачити як покликання на цю Директиву та читати відповідно до кореляційної таблиці, наведеної у додатку ІІ.

Стаття 11

Набуття чинності

Ця Директива набуває чинності на 20-й день після її опублікування в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

Стаття 12

Адресати

Цю Директиву адресовано державам-членам.
Вчинено у Страсбурзі 23 квітня 2009 року.

За Європейський Парламент

Президент

H.-G. RÖTTERING

За Раду

Президент

P. NEČAS

⁽¹⁾ [ОВ С 204, 09.08.2008, с. 24.](#)

⁽²⁾ Висновок Європейського Парламенту від 17 червня 2008 року (ще не опубліковано в Офіційному віснику) та Рішення Ради від 23 березня 2009 року.

⁽³⁾ [ОВ L 122, 17.05.1991, с. 42.](#)

⁽⁴⁾ Див. частину А додатка І.

ДОДАТОК І

ЧАСТИНА А

Скасована директива зі змінами

(зазначена у статті 10)

Директива Ради 91/250/ЄЕС (ОВ L 122, 17.05.1991, с. 42)	
Директива Ради 93/98/ЄЕС (ОВ L 290, 24.11.1993, с. 9)	Лише стаття 11(1)

ЧАСТИНА В

Перелік кінцевих термінів транспозиції в національне право

(зазначена у статті 10)

Директива	Кінцевий термін транспозиції
91/250/ЄЕС	31 грудня 1992 року
93/98/ЄЕС	30 червня 1995 року

ДОДАТОК II
Кореляційна таблиця

Директива 91/250/ЄЕС	Ця Директива
Стаття 1(1), (2) та (3)	Стаття 1(1), (2) та (3)
Стаття 2(1), перше речення	Стаття 2(1), перший підпараграф
Стаття 2(1), друге речення	Стаття 2(1), другий підпараграф
Стаття 2(2) та (3)	Стаття 2(2) та (3)
Стаття 3	Стаття 3
Стаття 4, вступна частина	Стаття 4(1), вступна частина
Стаття 4(a)	Стаття 4(1), пункт (a)
Стаття 4(b)	Стаття 4(1), пункт (b)
Стаття 4(c), перше речення	Стаття 4(1), пункт (c)
Стаття 4(c), друге речення	Стаття 4(2)

Статті 5, 6 та 7	Статті 5, 6 та 7
Стаття 9(1), перше речення	Стаття 8, перший параграф
Стаття 9(1), друге речення	Стаття 8, другий параграф
Стаття 9(2)	Стаття 1(4)
Стаття 10(1)	—
Стаття 10(2)	Стаття 9
—	Стаття 10
—	Стаття 11
Стаття 11	Стаття 12
—	Додаток I
—	Додаток II
